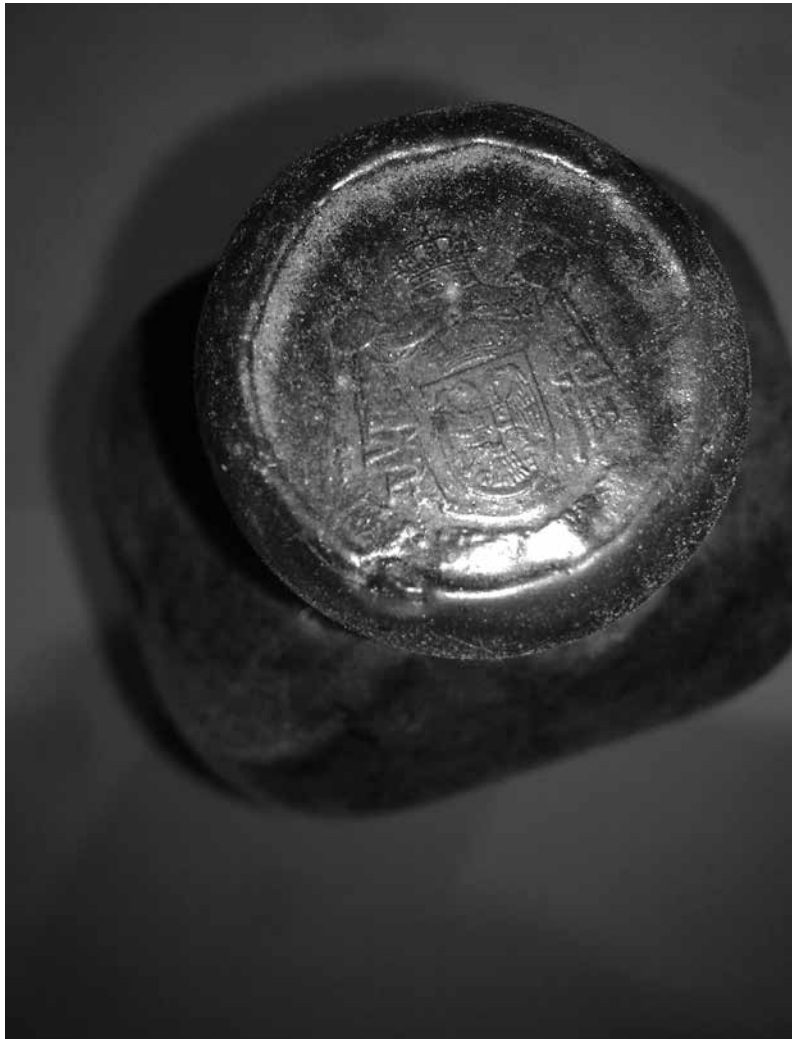

– A lehető legkevesebb bürokráciával járó megelőzés és kártérítés a veszteségekért, a járulékos sérülésekért, a szökött állatok keresésére fordított időért, a képzett vadászkutyák elvesztéséért stb. Az egyes gazdasági problémákra és azok orvoslására helyszín- és helyzetspecifikus megoldásokat kell kidolgozni és alkalmazni.

A ragadozók kezelése és természetvédelme tudományos és társadalmi-politikai jellegű kihívás egyben. Újbóli, hazai állománynövekedésük nem mentes az ellenérzésektől, ám az általános megoldás kézenfekvőnek tűnik. Minimalizálni kell a közvetlen ember–ragadozó-konfliktusokat (például haszonállatokban történő károkozás), és maximalizálni az együttélés, együtt létezés elfogadottságát – elsősorban a közvetlenül érintett állattartók és vadgazdálkodók körében. A korábban jelentős állománycsökkenésen átesett farkasok európai visszatérése természeti örökségünk, amely a különböző érdekcsoportokkal történő együttes gondolkodást és közös fellépést, közmegegyezést követel az együttélés érdekében.

KOVÁTS Dániel

Professzori székfoglaló helyett

Székfoglaló előadást nem kell tartanom, hiszen egy címzetes egyetemi tanárnak nincs tanszéke. Mégis szólnom kell. Két okból.

El kell mondanom először is a köszönet szavát az engem ért kitüntető címért. Harminc évvel ezelőtt vonultam nyugállományba az előd intézményből, a Comenius Tanítóképző Főiskolából, s bár a kapcsolat nem szakadt meg, valamiféle csoda számomra, hogy most utánam nyúltak, és a Tokaj–Hegyalja Egyetem szenátusa úgy véli: ide tartozom. Magam is úgy gondolom, hogy ide tartozom, és pataki mestereimre, Újszászy Kálmán és Kődöböcz József mosolygó arcára gondolok, akik talán most együtt örülnek velem. Nem nekem, hanem az új egyetemnek, ennek a történelmi pillanatnak. Köszönöm tehát e gesztust!

És mondanom kell másodsor a biztatás szavait egy új egyetem tanári kara és hallgatói számára. Ha az egyetem szót hallom, a pesti Bölcsészkar Múzeum körüli épület-együttesére gondolok, ahol tanári diplomát szereztem, vagy a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem impozáns főépületére, ahol doktorrá avattak, avagy a cambridge-i St John's College jut eszembe, ahol egy nyári kurzuson vehettem részt. Többzres létszámú diákság, sokszáz tanár él, munkálkodik bennük. Tekintélyes tudományos intézmények ezek, mennyiségben, szellemi kapacitásban nem vetekedhetik velük a Bodrog-parti Athén, de megbízható minőséggel, „kézműves” alázattal és tehetség-

gel hírnevet szerezhet. Előnyt kovácsolhat abból, hogy mindenki ismeri egymást, hogy bensőséges tere van a műhelymunkának. Találunk Sárospatakon, a Hegyalján bőven történelmi példát erre, csak hármat említek. A habán fazekasok termékei a 17. század óta őrzik értéküket. A szőlőskertek gazdái világhírű borokat érlelnek pincéikben. És hogy szellemi bizonyítékot mondjak: a két világháború között a sárospataki teológiai akadémiának mindössze hat főállású tanára volt. És mégis: a hittudomány művelése mellett országos figyelmet keltettek a kitűnően szervezett falumunkával, a népfőiskolával.

Hiszek abban, hogy a Tokaj–Hegyalja Egyetem profiljának minden elemét sikerrel lehet felvirágoztatni. A pedagógusképzés hagyományai ösztönzőek. A kulturális örökség gazdag. És világhírű a borkultúra. Biztos vagyok benne, hogy az értékeket gyarapítani tudja az új egyetem. Nyilvánvaló: nem csekély a feladat. Bem József szavai jutnak eszembe. Petőfi Sándor interjút készített vele 1849 tavaszán, és a költő megkérdezte tábornokától, kit tart a legnagyobb hadvezérnek. Ő Napóleont nevezte meg, akiről ugyan megjegyezte, hogy nem szereti, viszont elismeri hadvezéri képességeit. Petőfi Hannibált emelte ki, aki Hispániából veszélyekkel dacolva, áldozatot vállalva az Alpokon tudta átvezetni seregét Róma ellen. Bem apó erre elismerően megjegyezte: „a terv nagysága a lélek nagyságának mértéke”.

Úgy vélem, itt most a lélek, az elszántság nagyságában nem kell kételkednünk, vállalni kell tehát a terv nagyságát. A tábornok hozzászólata: „a kivitel már kettejüké: övé s a szerencsée”. Szívvel kívánom: kísérje szerencse a Tokaj–Hegyalja Egyetem hallgatóit és tanárait, vagyis segítsék önöket kedvező külső körülmények a kivitelben!

Munkájuk kisugárzása segítse jobb szellemi és anyagi életminőséghez egy határszéli, némiképp hátrányos helyzetű régió népét, és a jeles elődökhöz méltón járuljanak hozzá a magyar kultúra helyi és egyetemes virágzásához!

(Elhangzott 2021. szeptember 25-én Sáros-patakon, A Művelődés Házában, a Tokaj–Hegyalja Egyetem tanévnyitó ünnepségén.)

DEMETER Zoltán

A tokaji aszú jelene

Megtisztelő a felkérés – a Tokaji Aszú napján, egyben a Tokaji Aszú 450 éves születésnapján –, melyben a Tokaji aszúbor jelenkori szerepét és megítélését nekem kell elemeznem. Egyben kihívásokkal teli, mivel az egybegyűltek ünnepelni jöttek össze és a jelent ünnepelni soha nem könnyű. A jelent megélni sem könnyű, különleges kihívás. A múltból vett emlékek képlékenyek, alakulnak, alakítódhatnak, nincsenek valóságosan megélt helyzetek az ünneplők részéről, ez ad könnyebben kezelhető feltételrendszert.

A jelenben viszont a tisztát és az igazat kell és érdemes ünnepelni, mert a valóságosságát a kortársi környezet tapasztalni, érzékelni tudja. A hamisat elveti, az igazat megtapsolja. Természetesen ez akkor igaz, ha az egyén nem csak éli, hanem megéli az életét és értelmezni tudja a történéseket maga körül. Ha valaki a versenypiacon kötelező viseletként viselt szemüvegen keresztül szemléli környezetét, annak nehéz ünnepi hangulatba kerülnie a jelenben, mivel nagyon kritikus és életszerű a szemléletmódja. Nincs szándékom az ünneplést elrontani, de ki kell jelenteni, hogy nehéz az ünnepet megélni egy olyan jelenben, ahol a magunk mögött hagyott harminc év közösségi teljesítménye semmi okot nem ad erre. Szerencsénkre azonban vannak politikusaink, akik hivatalból megteszik ezt. Köszönet a munkájukért.

Mert ünnepelni kell. Van azonban az idő-távolság mértékrendszerében olyan ér-

ték, mely önmagában tiszteletet parancsol és csendet követel. A közel fél ezer év ilyen időtáv. Mi most egy ilyen távolságból küldött üzenetet értelmezünk és ünneplünk, melyet a Garai család küldött nekünk megértésre és használatra. Ezt az üzenetet nagyon nehéz azonban meghallani, mert nagyon halkán szól, csak nagy csendben hallható. Olyan csendben, melyben a tudás, a bölcsesség és az elegancia megjelenése észrevehetővé, érzékelhetővé és értelmezhetővé válik. Természetesen csak azoknak, akiknek megvan hozzá a fülük. A csendben van a legtöbb üzenet. Engedjenek meg nekem egy rögtönzött koordináta-rendszer és egy mértékegység felállítását, annak érdekében, hogy az idő erejét, távolságát kicsit mindenki meg tudja érezni és közelebb hozzám félezer év messzeségét. Melyikünk tudja azt, hogy az édesapjának mi volt a kedvenc játéka gyerekkorában és hogyan értelmezte és élte meg a kommunisták által felrajzolt és megkövetelt kötelezően egyformán gondolkodás és egyformán mozdulás világát? Melyikünk tudja azt, hogy a nagyapja milyen életet álmódott ifjú korában a kemence mellett, esetleg hogyan védte a családját és hogy nyugtatgatta feleségét az 1929-es világválság idején? Melyikünk tudja azt, hogy dédapja mire gondolt, amikor Petőfi felolvasta a 12 pontot a múzeum lépcsőjén? És dédanyja miként aggódott, amikor Kossuth hívószavára a háborúba ment? Melyikünk tudja, hol nyugszik ükapja és ükanyja? És